

Introductie voor Trainers

Inleiding

Sinds de implementatie van het competentiegerichte onderwijs staat het leren in de praktijk in de spotlights. Er worden bijvoorbeeld steeds meer initiatieven genomen om de samenwerking tussen scholen en het bedrijfsleven te versterken. Het doel van het beroepsonderwijs is inmiddels niet alleen meer het leveren van technisch goede vakmensen, naast het leren van 'de fijne kneepjes' ligt er steeds meer nadruk op het ontwikkelen van professionals die in allerlei complexe situaties competent kunnen handelen en kunnen omgaan met de snelle veranderingen die gaande zijn in onze maatschappij. Een manier die tegenwoordig in het (middelbaar en hoger) beroepsonderwijs veel gebruikt wordt om competenties aan te leren is het uitvoeren van authentieke en complexe opdrachten. Studenten voeren in groepjes een opdracht uit voor de praktijk. Het gaat dan om een echte vraag van een echte opdrachtgever, ook dient het product of de dienst een bijdrage te leveren aan de praktijk van de opdrachtgever. Dit gaat gepaard met de nodige complexiteit.

Maar het begeleiden van een authentieke en complexe opdracht is niet gemakkelijk. Docenten zullen een balans moeten vinden tussen aansturen en coachen. Docenten zullen op meerdere momenten moeten kiezen om gebruik te maken van hun inhoudelijke expertise, maar zullen ook regelmatig moeten kiezen dit juist niet te doen. Daarnaast is reflecteren een van de belangrijkste, meest leerzame en tegelijk ook een van de moeilijkste onderdelen van een project. De training 'authentieke en complexe opdrachten begeleiden in het groene onderwijs' gaat specifiek in op deze onderdelen en heeft het doel om jou, door middel van specifieke oefeningen en reflectiegesprekken, handvatten geven om in de toekomst met nog meer zekerheid (en plezier) authentieke en complexe opdrachten te begeleiden.

Doelen

De docent:

- begeleidt studenten in het uitvoeren van complexe, authentieke opdrachten;
- benoemt het resultaat van het leren van de student;
- stelt het resultaat van het leren van de student centraal in zijn begeleiding;
- onderscheidt de inhoudelijke- en de proceslijn in de uitvoering van de opdracht;
- kent de fasen van procesbegeleiding;
- kent de begeleidersrollen en zijn eigen begeleiderstijlen;
- onderscheidt groep als doel en groep als middel;
- kent het belang van interactie in groepsprocessen;
- voelt zich bekwaam in de procesbegeleiding tijdens de 4 fasen van authentieke en complexe opdrachten;
- voelt zich zekerder doordat hij toegerust is voor de procesbegeleiding van de studenten.

Trainingsmethode

- zelf aan een authentieke en complexe opdracht werken;
- tijdens de uitvoering van de opdracht met elkaar reflecteren inhoud en proceslijn;
- tijdens de uitvoering stilstaan bij mogelijke procesbegeleidingsinterventies en de toepasbaarheid in de praktijk.

Duur

De opbouw van de training is gebaseerd op 3 volle dagen. Aan te raden is om minimaal 2 weken tussen de trainingsdata in te plannen. Op deze manier hebben docenten ruimte om aan de huiswerkopdracht te werken.

Groeps grootte

Om optimaal aandacht te hebben voor de leerwensen van de deelnemers is een maximale groeps grootte van 10-12 docenten aan te raden. Docenten kunnen dan in twee of drie groepen werken aan hun authentieke, complexe opdracht. Het draaiboek is gebaseerd op twee groepen onder begeleiding van twee trainers.

Materiaal

Het materiaal beschikbaar gesteld voor deze training bestaat uit:

1. Trainershandleiding
2. Het draaiboek dag
3. PowerPoint presentaties per cursusdag
4. Deelnemershandleiding
5. Deelnemerswerkbladen
6. Persoonlijk actieplan voor deelnemers
7. Bijlagen

Opzet van de training

Deze training bevat een inhoudelijke lijn en een proceslijn. Tijdens de training zullen de docenten de vier fasen van authentieke en complexe opdrachten doorlopen en zelf een opdracht uitvoeren, dit in het *inhoudelijke deel* van de training. Tijdens de oriëntatiefase, informerende fase, verwerkingsfase en de afsluitende fase werken de docenten aan een opdracht die in hun beleving authentiek en complex is. Aanvullende informatie over de verschillende fasen van een project kunt u lezen in bijlage 1. Let erop wij ervoor hebben gekozen om fase 1 onder te verdelen in de oriëntatiefase en informerende fase, in de bijlage wordt slechts over de oriëntatiefase gesproken.

Tijdens de training vindt er regelmatig reflectie plaats, dit is het *procesgedeelte*. Voorbeelden van reflectieonderwerpen zijn: hoe hebben de docenten de fasen ervaren, hoe hebben ze de begeleiding van de trainers ervaren, hoe bieden de docenten begeleiding in hun eigen lespraktijk en wat ze kunnen verbeteren? Actieve werkvormen zoals rollenspellen maken deel uit van de reflectie. In het draaiboek en in de trainershandleiding vindt u aanvullende informatie over de reflectieopdrachten.

Daarbij zullen de trainers regelmatig theoretische achtergronden geven met behulp van de PowerPoint presentatie.

In deze training is het inhoudelijke gedeelte ondergeschikt aan het procesgedeelte, probeer als trainer daarom het zwaarte punt van de training te leggen op de reflectiemomenten.

Wisselende rol van de trainer(s)

Om docenten te confronteren met de verschillende begeleidingsstijlen die gepaard gaan met het begeleiden van een authentieke, complexe opdrachten, zullen de trainers zich regelmatig plaatsen in de rol van een begeleider. Voornamelijk tijdens de oriëntatie, informerende en de verwerkingsfase nemen de trainers regelmatig een type begeleidersrol aan. Door zelf verschillende begeleiderstijlen

mee te maken zullen docenten zich bewust worden van het effect dat een bepaalde begeleidingsstijl op studenten heeft. Aanvullende informatie over de begeleidingsstijlen kunt u lezen in bijlage 1, ook geven de notitiepagina's van de PowerPoint presentatie extra informatie over de begeleidingsstijlen in combinatie met de 4 fasen.

Kort overzicht van het Programma

Dag 1

Dagdeel 1
Fase 1 Oriëntatie fase – Probleemformulering <i>Helder krijgen aan welke vragen en doelen tijdens de authentieke/complexere opdracht wordt gewerkt. Valkuilen voor de procesbegeleider.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Welkom, de 'big picture' en kennismaking • Inventariseren leerwensen • Uitleg authentieke opdracht • Verhelderende vragen stellen aan de opdrachtgever • Brainstormen over hoofd- en deelvragen/taken bij de opdracht • Reflectiegesprek
Dagdeel 2
Fase 2 Informerende fase – Projectplan <i>Van onderzoeksvraag of projectdoelstelling naar projectplan.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en rollen verdelen • Projectplannen maken • Tussentijdse reflectie • Presentatie projectplannen • Reflectiegesprek • Afronding/huiswerkopdracht dag 2

Dag 2

Dagdeel 3
Fase 3 Verwerkingsfase – Uitvoeren projectplan <i>Uitvoering projectplan, deelresultaten beoordelen, bijstellen en samenvoegen richting eindproduct</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Welkom, de 'big picture', en accenten dag 2 • Uitwisseling deel resultaten • Reflectie • Oefenen met reflectievragen op samenwerking (proces) en aanpak (inhoud) • Persoonlijk actieplan invullen
Dagdeel 4
Vervolg fase 3
<ul style="list-style-type: none"> • Vrije tijd om authentieke opdracht uit te voeren • Begeleiders quiz • Rollenspel gedemotiveerde studenten • Afronding, terugblik, vooruitblik op dag 3, huiswerkopdracht dag 3

Dag 3

Dagdeel 5
Fase 4 Afsluitende fase – Eindproduct <i>Evaluatie en afronding</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Welkom, de 'big picture', en accenten dag 3 • Hoe is de tussentijdse periode verlopen (samen aan producten werken)

- Presenteren eindproduct, Feedback van opdrachtgever
- Beoordelen m.b.v. observaties, competenties en rubrics
- Feedbackgesprek oefenen
- Begeleiderstijltest
- Plannen voor vervolg

Dagdeel 6

Interventie/casusbespreking

- Twee a drie incidenten m.b.v. intervisie bespreken
- Intervisie volgens incidentmethode
- Afronding , terugblik, evaluatie training
- Feestelijke afsluiting

Vorbereiding

Ter voor bereiding van de training is het aan te raden om het materiaal van de training, inclusief de trainershandleiding, het draaiboek en de handleiding voor de deelnemende docenten, goed door te nemen. Daarnaast zijn er enkele opdrachten die je van te voren dient voor te bereiden:

1. Opdrachtgever zoeken die een authentieke complexe opdracht heeft voor docenten. Dit kan je ook aan de docenten overlaten, vaak hebben zij meer contacten dan jij met opdrachtgevers. Op de volgende pagina vindt u *een voorbeeldmail*.
2. *Huiswerkopdrachten docenten*. Bij deze training is het de bedoeling dat de docenten ter voorbereiding van dag 2 en dag 3 in hun eigen tijd werken aan de authentieke, complexe opdracht. Wanneer ze dat doen kan je aan de docenten overlaten. Wel is aan te raden om tijdig te communiceren dat met deze training 10 zelfstudie uren gepaard gaat.
 - *Huiswerkopdracht dag 1- Bekijken introductiefilm/mail van opdrachtgever. Verhelderende vragen voor opdrachtgever aan de hand van de videoboodschap.*
 - *Huiswerkopdracht dag 2 – Start uitwerken authentieke complexe opdracht en presentatie voortgang.*
 - *Huiswerkopdracht voor dag 3- Afmaken authentieke complexe opdracht en presentatie eindproduct. Incidenten uit eigen praktijk verzamelen voor intervisie.*
3. Op dag 2 bouwt de trainer incidenten in de training. Om de training authentiek te maken, vraagt de trainer aan een aantal docenten om zich als ‘probleem student’ te gedragen. De andere docenten dienen hier niet van op de hoogte te zijn. Neem ter voorbereiding tijdig contact op met enkele docenten.

Heeft u vragen of opmerkingen over deze training of over het trainingsmateriaal neem dan contact op met: Anne Khaled: anne.khaled@wur.nl of Linda Luchtman info@love2learn.nl .

Voorbeeld e-mail 'authentieke, complexe opdracht'

Beste docent,

Van hebben wij vernomen dat u zich heeft opgegeven voor de training 'authentieke en complexe opdrachten begeleiden voor docenten in het groene onderwijs'.

De training heeft het doel om docenten, door middel van specifieke oefeningen en reflectiegesprekken, handvatten geven om in de toekomst met nog meer zekerheid (en plezier) authentieke en complexe opdrachten te begeleiden. We gaan te werk via methode die u waarschijnlijk niet echt gewend bent, want u gaat zelf aan een authentieke en complexe opdracht werken. Tijdens de uitvoering van de opdracht zullen we dan met elkaar reflecteren en stilstaan bij mogelijke procesbegeleidingsinterventies en de toepasbaarheid in de praktijk.

Voordat we gaan starten met de training vragen wij jullie om alvast informatie te verzamelen over de authentieke en complexe opdracht die jullie gaan uitvoeren. De volgende richtlijnen zijn van toepassing voor de opdracht:

Het probleem/de opdracht

- Het probleem/de vraag komt uit de praktijk en is actueel
- Het is helder wat het resultaat is/wat jullie moeten opleveren
- Het probleem of de opdracht is bij voorkeur interdisciplinair van aard, wat betekent dat jullie vanuit verschillende specialisaties kunnen werken aan de oplossing van het probleem
- Het is de bedoeling dat jullie tijdens het uitwerken van de opdracht niet alleen aan beroeps specifieke kennis en vaardigheden werken, maar dat de opdracht ook vereist om te werken aan competenties, zoals: probleem oplossen, analyseren, communicatie en informatieverwerken (bijvoorbeeld zelf een onderzoekje opzetten)

De omvang

- De opdracht is niet te groot van omvang. Jullie hebben tijdens de 3 trainingsdagen beperkte tijd om eraan te werken, tussen de trainingsdagen hebben jullie ongeveer 10 uur pp om de opdracht verder uit te voeren.

Onze vraag aan jullie is dan ook of 1 van jullie de rol van contactpersoon wil aannemen en **voor** contact met opneemt over de authentieke en complexe opdracht?

Vriendelijke groeten,

...(naam trainers)